

11. Вплив процесу обжарювання на перехід сухих речовин льону у воду

Інна Горбунко, Тамара Корж

Національний університет харчових технологій

Вступ. Льон цінна технічна та харчова культура, яка відома людству дуже давно. Родоначальником культурного льону вважають дикий льон вузьколистий. Його вирощували ще люди кам'яного віку, насіння використовували в їжу. У наші дні льон теж досить широко застосовується. Потенціал льону дуже великий, оскільки він використовується здавна як технічна та харчова культура, а також має своє застосування в медицині. Все це завдяки складу та властивостям льону, які дещо відрізняються в залежності від його виду. Льон поділяється на 4 різновиди: прядильний (довгунець), олійний (кудряш), межумок (проміжуний) та такий, що стелиться. Льон-довгунець вирощують для отримання лляного волокна. Насіння льону-кудряшу и льону-межумка - квітки, коробочки та насіння у них більш крупні – містять до 52% дуже цінної олії .

Насіння льону — це найцінніший природний подарунок для людини, тому що воно містить велику кількість олії, аналогів якої немає. В насінні льону міститься 33% легко перетравлюваного білку, засвоєння якого дуже високе, цей білок багатий незамінними амінокислотами, зокрема триптофаном. Кількість клітковини 7,7%. В насінні льону багато різних макро- та мікроелементів В ньому багато фосфору (700 мг/100 г), магнію (540 мг/100 г), заліза (7,7 мг/100 г), цинку (5,7 мг/100 г), присутній бор, хром, марганець (0,03 мг/100 г), мідь (0,1 мг/100 г), селен, йод. За кількістю кальцію (1400 мг/100 г) його можна порівняти з насінням кунжуту — кращим джерелом цього елемента. В насінні вітаміни Е, К, Р, В₁, фолієва кислота, каротин. Кількість вітаміну С збільшується при проростанні з 1,35 мг/100 г до 14,44 мг/100 г, суммарний вміст антиоксидантів — з 56 мг/100 г до 526 мг/100 г [1].

Оболонки насіння м'ястять до 8% слизистих речовин. В хімічному відношенні в слизях переважають пентозани (до 90%). Для слизей характерна їх повна розчинність в воді. Слизисті речовини лляного насіння представляє собою складні хімічні сполуки моносахаридів, які містять ланцюжки із залишків D-галактуранової кислоти L-рамнози, до яких приєднані бокові ланцюжки, які складаються із залишків 3-О-метил-D-галактози, D-галактози, L-рамнози и D-ксилози, а також 4-О-метил-D-глюкуронової кислоти. Здатність насіння льону виділяти багато слизів широко використовується в медицині. Слизі використовують в основному при запальних захворюваннях шлунково-кишкового тракту (здійснює обволікаючу, пом'якчувальну та протизапальну дію) [1, 2].

При використанні насіння льону в технології виробництва харчових продуктів важливо оцінити органолептичні його показники. Встановлено, що насіння має специфічний смак, важко розжовується і прилипає до зубів. Внаслідок обжарювання насіння поліпшується його смак, воно стає більш крихким.

Слизі впливають на хід технологічного процесу при використанні льону при виробництві харчових продуктів. З цієї точки зору цікавим є дослідження впливу процесу обжарювання на процес екстрагування полісахаридів для розуміння механізму та сили їх впливу на якість готової продукції.

Матеріали і методи. Для дослідження було взято насіння льону урожаю 2012 року з вологістю 6,3 % і використано метод екстракції полісахаридів водою при

гідромодулі 1:15. Температура екстрагування та тривалість процесу визначали з апіорної інформації і досліди проводили за планом 2⁴.

Результати. За результатами досліджень переходу сухих речовин у воду, побудовано адекватну математичну модель.

Математична модель, яка описує процес переходу сухих речовин необжареного льону у воду, має такий вигляд:

$$y_2 = 8,63 + 2,2x_1 + 0,55x_2 + 0,61x_1x_3 + 0,37x_1x_2x_3$$

де x_1 – тривалість кип'ятіння, хв; x_2 – екстрагування, хв.; x_3 – температура екстрагування, °С.

Залежність переходу сухих речовин у воду для обжареного насіння льону ще в процесі дослідження.

Висновки

Оптимальними параметрами процесу переходу сухих речовин у воду є: тривалість кип'ятіння - 10 хв, тривалість екструдування - 120 хв, температура екструдування - 50 °С.

Література:

1. <http://www.zhivajeda.ru/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B8-%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0/prorostki-lna.html> . Лен. Живая еда.

2. <http://www.ronl.ru/referaty/himiya/229037/> - Реферат: Ультразвуковая экстракция полисахаридов льна.- Министерство образования и науки Российской Федерации